

“Yukarıda yer verilen maden mevzuatına göre madencilik faaliyetleri MAPEG tarafından verilen maden işletme ruhsatına göre yürütülmektedir. Maden işletme izni ise gerekli yasal prosedürleri yerine getirilmiş ve gerekli izinleri alınmış bir maden sahasının fiilen işletmeye alınabilmesi için gerekli olan izni ifade etmektedir.

Ülkemizde özel mülkiyete konu arazilerde rezerv durumuna göre madencilik faaliyetleri yürütülebilmekle birlikte, bir çok maden işletme ruhsat sahası devletin hüküm ve tasarrufu altında olan orman ve/veya mera sınırları içerisinde kalmaktadır. MAPEG bir alana maden işletme ruhsatı düzenlerken taşınmazın ne tür bir vasıfta olduğunu, madencilik için gerekli izinlerin alınıp alınmadığını veya alınıp alınamayacağını dikkate almamaktadır. Bu anlamda orman, mera, sit alanı vs. açısından önemli ve verimli olan sahalarda maden işletme ruhsatına bağlanabilmektedir. Başka bir ifadeyle MAPEG açısından maden işletme ruhsatı düzenlenebilmesi için tek kriter maden varlığıdır. Bununla birlikte maden işletme ruhsatı düzenlenen sahalarda fiilen işletmeye alınabilmesi için işletme izni gerekmektedir. İşletme izni verilebilmesi için ise yukarıda anılan mevzuatta yer alan ÇED süreci, orman/mera izni, (GSM) işyeri açma ve çalışma ruhsatı gibi bir takım süreçlerden olumlu netice alınmış olması şartı aranmaktadır. Bu anlamda, MAPEG vermiş olduğu maden arama ruhsatına dayalı olarak veya doğrudan kendisinin keşfetmiş olduğu rezerv nedeniyle maden sahası olarak belirlediği yerleri ihale yöntemiyle bedel karşılığı ruhsatlandırmaktadır. Ancak bu ruhsat sahalalarının işletmeye alınması için diğer kurumlardan (Çevre Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, valilikler, il özel idaresi, belediye vs.) alınacak izinlerin yükümlülüğü kanunen ruhsat sahibinde bulunmakta, bu izinlerin ruhsat sahibi tarafından alınması halinde işletme izni düzenlenmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuata göre, maden işletme ruhsatlı bir sahaya ilişkin izinlerin/belgelerin alınması ise birbirine bağımlı aşamaları olan, silsile halinde ilerlenmesi gereken bir yasal, yönetsel ve bürokratik süreçleri ihtiva etmektedir. Bu anlamda, bir maden işletme ruhsat sahasının faaliyete geçirilebilmesi için öncelikle ve genel olarak ÇED sürecinin "ÇED gerekli değildir" veya "ÇED olumlu" kararı ile neticelenmesi, ÇED sürecine bağlı olarak akabinde mülkiyet izinlerinin bir başka ifadeyle orman/mera izinlerinin alınması, devamında ise bu izinlere bağlı olarak GSM işyeri açma ve çalışma ruhsatının düzenlenmesi gerekmektedir. Bu süreçler tamamlandıktan sonra ancak maden işletme izni düzenlenmektedir. Bu süreçler ise hepsi aynı anda başvuruyla yürütülemeyen, bir iznin alınması diğerine başvuru için şart koşulan, birbirine bağımlı silsile halinde ilerleyen süreçlerdir.

2872 Sayılı Çevre Kanununun 10. maddesine göre, gerçekleştirilmesi plânlanan faaliyetler sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler. Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilememekte ve proje için yatırıma başlanamamaktadır. Orman Kanununun 16. maddesinin Uygulama Yönetmeliğine göre orman izni alınabilmesi için maden işletme ruhsat sahibinin başvuru belgesine ÇED belgesini eklemesi gerekmektedir. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğe göre ise madencilik faaliyetleri için GSM açma ruhsatı başvuru/beyan formuna hem ÇED belgesinin hem de orman/mera izni belgesinin eklenmesi gerekmektedir. Maden işletme izni ise devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan alanlar için ÇED belgesi, orman/mera izni ve GSM ruhsatının düzenlenmesi sonrası verilebilmektedir. Anılan yasal izin ve prosedürler yukarıda mezkur 3213 Sayılı Kanunun 7 ve 24/11. maddesinin bir gereğidir.

Öte yandan, 3213 Sayılı Kanununun 24. maddesinin 11. fıkrasında ise, ruhsat sahibince, işletme ruhsatı yürürlük tarihinden itibaren üç yıl içinde 7. maddeye göre alınması gerekli olan çevresel etki değerlendirme kararı, mülkiyet izni, işyeri açma ve çalışma ruhsatı gibi yükümlülüklerin yerine getirilerek işletme izni düzenlenememesine sebebiyet verilmesi halinde, süresi içinde yükümlülükleri yerine getirilmeyen ruhsatlar için her yıl 50.000 TL (2024 yılı için 499.560,00 TL) idari para cezası uygulanmaktadır. Bir başka ifadeyle işletme ruhsatı tarihini takip eden ilk üç yıldan sonraki her yıl için ilgili idarelerden gerekli izinlerin alınamaması nedeniyle maden para cezası uygulanmaktadır. Dava konusu uyuşmazlıkta da ruhsat tarihinden sonraki üç yıl içinde mülkiyet (orman) izninin getirilememesi nedeniyle davacı Şirkete para cezası uygulanmıştır.

Ceza yaptırım hükmünün idare tarafından uygulanması ve yorumlanması ele alınarak kabahat olarak işletme ruhsat sahibine atfedilen eylemlerin bir takım anayasal ilkeler açısından kritik edilmesi gerekmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin birçok kararında belirtildiği üzere Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

Hukuk devletinin temel unsurlarından biri de belirlilik ilkesidir. Belirlilik, bir kuralın keyfilğe yol açmayacak bir içerikte olmasını ifade eder. Temel hakların sınırlandırılmasına ilişkin kanuni düzenlemenin içerik, amaç ve kapsam bakımından belirli ve muhataplarının hukuksal durumlarını algılayabilecekleri açıklıkta olması gerekir. Bu ilkeye göre yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu birtakım güvenceler içermesi gereklidir. Bir kanuni düzenlemede hangi davranış veya olgulara hangi hukuksal sonuçların bağlanacağı ve bu bağlamda kamusal makamlar için nasıl bir müdahale yetkisinin doğacağı belirli bir kesinlik ölçüsünde ortaya konmalıdır. Bu durumda bireylerin hak ve yükümlülüklerini öngörerek davranışlarını bu doğrultuda tanzim etmeleri olanaklı hâle gelebilir. Böylece hukuk güvenliği sağlanarak kamu gücünü kullanan organların keyfi davranışlarının önüne geçilmiş olur (AYM, Bireysel B.No:2017/26460, § 58; Norm denetimine ilişkin kararlarda belirliliğe ilişkin açıklamalar için çok sayıda karar arasından bkz. AYM, E.2009/51, K.2010/73, 20/5/2010; AYM, E.2011/18, K.2012/53, 11/4/2012).

Anayasa'nın 38. maddesinde yer alan "suçta ve cezada kanunilik" ilkesi uyarınca, hangi eylemlerin yasaklandığının ve bu yasak eylemlere verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde kanunda gösterilmesi buna ilişkin kanunun açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olması gerekir.

Anayasa Mahkemesi, itiraz üzerine yaptığı inceleme sonucunda "suçta ve cezada kanunilik" ilkesinin daha esnek uygulandığı idari suçlar yönünden dahi suç ve cezalara ilişkin düzenlemelerin yalnızca kanun metninde yer almasının yeterli olmadığını, kanunda hangi fiile hangi hukuksal yaptırımın bağlandığının bireyler tarafından bilinmesi ve eylemlerin sonuçlarının öngörülebilmesi gerektiğini vurgulamıştır.(AYM, E.2015/85, K.2016/3, 13/1/2016).

Hukuk devletinde; ceza hukukuna ilişkin düzenlemelerde olduğu gibi idari yaptırımlar açısından da hangi eylemlerin kabahat sayılacağı, bunlara uygulanacak yaptırımın türü ve ölçüsü, yaptırımın ağırlaştırıcı ve hafifletici nedenlerinin belirlenmesi gibi konularda kanun koyucu takdir yetkisine sahiptir. Bununla birlikte kanun koyucunun takdir hakkı kapsamında öngördüğü yaptırımın adil ve hakkaniyete uygun olması gerekmektedir (AYM, E.2017/103, K. 2017/108, 31/5/2017, § 10).

Suç ve cezaların kanuniliği ilkesi, genel olarak bütün hak ve özgürlüklerin düzenlenmesinde temel bir güvence oluşturmanın yanı sıra suç ve cezaların belirlenmesi bakımından özel bir anlam ve önem taşımakta; bu kapsamda kişilerin kanunen yasaklanmamış veya yaptırıma bağlanmamış fiillerden dolayı keyfî bir şekilde suçlanmaları ve cezalandırılmaları önlenmektedir (Anayasa Mahkemesi, B. No: 2013/849, 15/4/2014, § 32).

Kamu otoritesinin ve bunun bir sonucu olan ceza verme yetkisinin keyfî ve hukuk dışı amaçlarla kullanılmasının önlenmesi kanunilik ilkesinin katı bir şekilde uygulanmasıyla mümkün olabilir. Bu doğrultuda kamu otoritesini temsil eden yasama, yürütme ve yargı erklerinin bu ilkeye saygılı hareket etmeleri, suç ve cezalara ilişkin kanuni düzenlemelerin sınırlarının yasama organı tarafından belirgin bir şekilde çizilmesi, yürütme organının sınırları kanunla belirlenmiş bir yetkiye dayanmaksızın düzenleyici işlemleri ile suç ve ceza ihdas etmemesi, ceza hukukunu uygulamakla görevli yargı organının da kanunlarda belirlenen suç ve cezaların kapsamını yorum yoluyla genişletmemesi gerekir (Anayasa Mahkemesi, B. No: 2013/849, 15/4/2014, § 33).

Anayasa uyarınca temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamaların öncelikle kanunla öngörülmesi gerekir. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına göre de Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan kanunilik ölçütünün karşılanması için müdahale şekli anlamda bir kanuna dayanmalıdır (AYM, B. No:2020/9481, K.Tarihi:18/04/2024, § 40).

Bununla birlikte temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına ilişkin kanunların şeklen var olması yeterli değildir. Kanunilik ölçütü aynı zamanda maddi bir içeriği de gerektirmekte olup bu noktada kanunun niteliği önem kazanmaktadır. Kanunla sınırlama ölçütü sınırlamanın erişilebilirliğini, öngörülebilirliğini ve kesinliğini ifade etmekte; böylece uygulayıcının keyfî davranışlarının önüne geçtiği gibi kişinin hukuku bilmesine de yardımcı olmakta; bu yönüyle hukuk güvenliği teminatı sağlamaktadır (AYM, B. No:2020/9481, K.Tarihi:18/04/2024, § 41).

Kanunun bu gerekliliklere uygun olduğunun söylenebilmesi için yeterince ulaşılabilir olması, vatandaşların belirli bir olaya uygulanabilir nitelikteki hukuk kurallarının varlığı hakkında yeterli bilgiye sahip olabilmesi, ayrıca ilgili normun keyfiliğe karşı uygun bir koruma sağlaması, yetkili makamlara verilen yetkinin genişliğini ve icra edilme biçimlerini yeterli bir netlikte tanımlaması gerekir (AYM, B. No:2020/9481, K.Tarihi: 18/04/2024, § 42).

Hukukun kendisi -beraberinde getireceği idari pratiğin dışında- söz konusu işlemin meşru amacını da gözönünde tutarak keyfî müdahalelere karşı bireyi korumak için yetkili makamlara bırakılan takdir yetkisinin kapsamını yeterince açık bir şekilde göstermelidir. Diğer bir anlatımla hukuk sistemi, kamu makamlarına hangi koşullarda ve hangi sınırlar içinde müdahalelerde bulunma yetkisinin verildiğini açık ifadelerle ortaya koyacak nitelikte olmalı ve bu bağlamda ilgili müdahalenin muhataplarına müdahaleye zemin hazırlayan koşullar ile müdahalenin sonuçları açısından bir öngörülebilirlikte bulunabilmeleri imkânı tanımalıdır (AYM, B. No:2020/9481, K.Tarihi: 18/04/2024, § 43).

Öte yandan her ihtimale çözüm getiremeyecek olan yasal mevzuatın sağladığı koruma seviyesi, büyük ölçüde ilgili metnin düzenlediği alan ve içeriğiyle birlikte muhataplarının niteliği ve sayısıyla yakından bağlantılıdır. Bu nedenle kuralın karmaşık olması ya da belirli ölçülerde soyutluk içermesi ve buna bağlı olarak hukuki yardım ile tam olarak anlaşılabilir hâle gelmesi tek başına hukuken öngörülebilirlik ilkesine aykırı görülemez. Bu kapsamda hak ya da özgürlüğe müdahale eden kural belirli ölçülerdeki takdir alanını elbette uygulayıcıya bırakabilir. Fakat bu takdir alanının sınırlarının da yeterli açıklıkta belirlenmesi ve kuralın öngörülebilirliğini sağlayacak şekilde asgari bir kesinlik içermesi zaruridir (AYM, B. No:2020/9481, K.Tarihi: 18/04/2024, § 44).

Uyuşmazlığın konusuna temas eden kanun hükümlerinde (24/11. madde); işletme ruhsatı düzenlendikten sonraki 3 yıl içerisinde maden sahasının işletmeye alınabilmesi için gerekli izinlerin alınması zorunluluğu getirilmiş, kanunda öngörülen izinlerden herhangi birinin alınmaması halinde bu üç yıldan sonraki her yıl için ayrı ayrı para cezası öngörülmüştür.

Yukarıdaki açıklamalarda da belirtildiği üzere bu izinler Devlet kurumları tarafından düzenlenen veya onaylanan izinlerdir. Ayrıca bu izinler işletme ruhsatı sonrası hepsi aynı anda başvurulup alınabilen izinler olmayıp, birbirine bağımlı olan, bir izin olmadan diğerine başvuru yapılamayan prosedürleri ihtiva etmektedir. Bu anlamda, Devlet tüzel kişiliği tarafından verilen maden işletme ruhsatına dayanılarak başvuru taleplerinin yine bir başka Devlet tüzel kişiliği tarafından uygun görülmemesi halinde ceza yaptırımına tabi tutulması, bu izinler arasında öncelik sonralık sıralaması yapılmaksızın üç yıldan sonraki her yıl için herhangi bir iznin davalı Kuruma sunulmaması nedeniyle para cezası öngörülmesi, üç yıldan sonraki her yıl için ruhsat süresi sonuna kadar ayrı ayrı para cezası öngörülmesi, ayrıca Kanun'un 7. maddesinde öngörülen izinlerin herhangi birisinin üç yıl içinde alınmamış olması ile bütün izinlerin (ÇED, orman/mera, GSM işyeri açma ruhsat izni vs.) hiçbirisinin alınmamış olmasına da her yıl için aynı tutarda cezanın öngörülmesi Anayasa hükümlerine aykırılık iddialarımızın temelini oluşturmaktadır.

Şöyle ki, maden işletme faaliyetlerinin genellikle çevre ve doğal yaşama bir takım olumsuz etkilerinin olması kaçınılmaz bir durumdur. İdari yargılamaya konu olan uyuşmazlıklardan gözlemlendiği üzere, bir çok maden sahasının ÇED süreci ve mülkiyet izinlerinin kamu kurumları tarafından olumsuz değerlendirilmesi nedeniyle idari dava sürecine konu edilmesi kuvvetle muhtemel bir durumdur. Zira bir maden işletme ruhsatı sahibi gerçek veya tüzel kişiler maden sahasına ilişkin ÇED sürecinin veya orman/mera izni sürecinin ilgili kamu kurumları tarafından olumsuz değerlendirilmesi halinde maden işletmesinden vazgeçerek maden ruhsatının iptalini davalı kurumdan talep etmemekte, olumsuz neticelenen izin süreçlerini yargıya taşıyarak hak arama yoluna gitmektedir. Bunun yanı sıra yargı yoluna gidilirse bile 7. maddede öngörülen izinlerin alınması sürecinde bir takım bürokratik süreçler nedeniyle maden ruhsat sahibinin elinde olmayan ve öngörülemeyen sebeplerle izin süreçlerinde gecikmeler yaşanabilmektedir. Bu durumlarda ise maden ruhsat sahibinin elinde olmayan sebeplerle Kanunda öngörülen 3 yıllık izin alma süresinin aşılmasına ve ceza sath-ı mailine girilmesine yol açılmaktadır.

Zira en baştan ÇED süreci "ÇED gerekli değildir" belgesi almak için yapılan başvuru ile başlayan, bu sürecin valilikler tarafından olumsuz değerlendirilmesi halinde "ÇED gereklidir" kararı verilen, bu karar üzerine "ÇED olumlu" kararı alınması için çaba sarf edilen ve ÇED sürecine ilişkin aleyhe kararlara karşı başvuru yargısal süreçler de dikkate alındığında birden fazla yılı içine alan uzun idari, bürokratik ve bazı durumlarda yargısal

süreçleri ihtiva etmektedir. Yine aynı şekilde mera/orman izni başvurularında da benzer süreçler yaşanmaktadır.

3213 Sayılı Kanunun yukarıda mezkur 3. maddesinde, ilgili mevzuat gereğince diğer kurumlardan alınması gereken izinlerin alınamaması durumları beklenmeyen hal olarak tanımlanmış, beklenmeyen halin hangi durumlarda uygulanacağı Kanun'un bazı maddelerinde açıkça ifade edilmiştir. Fakat ceza maddesi hükmünde beklenmeyen hal durumlarının gerçekleşmesi hali ceza uygulanmasına bir istisna olarak öngörülmemiştir. Bilakis izinlerin verilmesinden sorumlu kamu idarelerinin hukuka uygun veya aykırı bir şekilde izinleri vermemesi sonucu sürecin uzaması ceza yaptırım sebebi olarak görülmüştür. Aynı şekilde Maden Yönetmeliğinde de söz konusu para cezasının uygulanması açısından "beklenmeyen hal" istisnası öngörülmemiştir. Bu durum hukuk devleti ilkesine aykırılık teşkil ettiği gibi idari işlev gören ayrı hukuksal statülere bağlı değişik kurum ve kuruluşların bir bütün oluşturduğunu ifade eden idarenin bütünlüğü ilkesi ile de bağdaşmamaktadır. Zira bir kamu kurumu (MAPEG) işletme ruhsatı vererek, Devletin hüküm ve tasarrufunda olan bir taşınmazda madencilik faaliyeti yapılabileceğini beyan ederken, Devletin başka bir kurumu (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı veya Orman Genel Müdürlüğü, Valilik vs.) aynı taşınmazda madencilik faaliyetinde bulunulmasının sakıncalı olduğunu değerlendirerek faaliyete izin vermemektedir. Bu durum ise ruhsat sahibine kabahat olarak yansımakta ve ruhsat sahibini idari para cezasına muhatap etmektedir.

Anayasa'nın 123. maddesinin "İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür" biçimindeki birinci fıkrasında idareyi oluşturan kuruluşların birbiriyle uyum içinde bir bütün olarak çalışmasını ifade eden idarenin bütünlüğü ilkesi yer almıştır. Söz konusu ilke dolayısıyla idareyi oluşturan kurumlar kendi aralarındaki anlaşmazlıkları bireylerin hak ve özgürlüklerine müdahale gerekçesi olarak ileri süremezler. Başka bir deyişle, devleti oluşturan organ ve kurumların uyum içinde çalışmaması bireylerin hak ve özgürlüklerine müdahalenin gerekçesi olarak ileri sürülemez. (Anayasa Mahkemesi, B. No: 2014/5433, 11/07/2019, § 73).

Bu anlamda, beklenmeyen hal kriteri öngörülmezsizin ve herhangi bir istisna belirlenmezsizin, ruhsat sahibinin elinde olmayan sebeplerle, devlet tüzel kişiliğine dahil olan diğer kamu kurumlarının işleyişi ve bürokratik süreçleri nedeniyle üç yıl içerisinde alınamayan izinlerden dolayı her yıl ceza öngörülmesi idarenin bütünlüğü ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

Bu durumun yanı sıra, ÇED süreci ve orman/mera izni süreçlerinde ruhsat sahibi aleyhine verilen kararlar üzerine idari dava yoluna gidilmesi sık görülen olası bir durumdur. Zira idari süreçlerde bu izinlerin verilememesi halinde ruhsat sahipleri işletme izni alamadığı ve fiilen işletemediği bir maden sahası için doğrudan ruhsatın terkinin yoluna gitmemektedir. Çünkü işletme ruhsatı alım sürecine kadar da maden sahası için bir takım maddi külfete katlanılarak yatırım yapılmış olmaktadır. Yatırım yapılan maden sahalarının işletmeye alınması için olumsuz idari izin süreçlerinin yargıya taşınması kuvvetle muhtemel olmaktadır. Bu tür idari davalarda ise keşif ve bilirkişi incelemesi sonrası veya doğrudan hukuki değerlendirme ile ruhsat sahibi davacı lehine iptal kararı verilebilmektedir. İdari yargıya konu olma sebebiyle izinlerin alınmasında yaşanan gecikmeler de MAPEG tarafından dikkate alınmamakta ve her halükarda üç yılın geçmesi üzerine izin süreçlerinin ne aşamada olduğuna bakılmaksızın para cezası uygulanmaktadır. Oysaki ruhsat sahibinin izin alma sürecindeki durumu ve gayreti MAPEG tarafından idarenin bütünlüğü ilkesi çerçevesinde araştırılmaksızın doğrudan ceza uygulanması hakkaniyete uygun düşmemektedir. Bu şartlarda davacı taraf kendi kabahatinden kaynaklanmayan idarenin iş ve işleyişine bağlı sebeplerle idari para cezasına muhatap olmaktadır. Bu durum, suç ve cezaların şahsiliği ilkesine aykırı olduğu gibi, hukuk devletinin

bir gereği olan hukuki belirlilik ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Dolayısıyla ceza hükmü konulurken idarenin bütünlüğü ilkesinin gözetilmemesinin, hukuki belirlilik ilkesi ile suç ve cezaların şahsiliği ilkesine mugayir yansımaları uygulamada ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca, yukarıda ifade edildiği üzere, 3213 Sayılı Kanunun 7. maddesinde birden fazla izinden bahsedilmektedir. 3213 Sayılı Kanun 24/11 maddesine dikkat edildiğinde, çevresel etki değerlendirme kararı, mülkiyet izni, işyeri açma ve çalışma ruhsatına sanki aynı anda başvuru yapılabileceği ve birbirinden bağımsız olarak bu izinlerin alınabileceği gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. Halbuki yukarıda yer verilen çevre mevzuatı, orman mevzuatı ve işyeri açma ve çalışma ruhsatları hakkındaki mevzuata bakıldığında, bu izinler birbirine bağımlı olan ve birbirini etkileyen idari süreçler niteliğindedir. ÇED belgesi olmaksızın hiçbir izne başvurulmamakta, ÇED belgesi ve mülkiyet (orman/mera izni) olmaksızın da GSM işyeri açma izni alınamamaktadır. 3213 Sayılı Kanun'un 7/11. maddesinde yer alan üç aylık süre de düzenleyici nitelikte olduğundan, idare açısından aksi bir durum yaptırıma veya sonuca bağlanmadığından -2018/8 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi kapsamında öngörülen ETKB Komisyonu veya KATBİS Komisyonu uygulaması gibi idari onay süreçleri nedeniyle genellikle üç aylık sürelerle riayet edilmemektedir. İtiraz yoluna konu edilen kanun maddesinde üç yıl içinde bu izinlerin alınamaması halinde, ruhsat sahibinin yargı yoluna başvurup başvurmadığına, hangi izin aşamasında kaldığına/bulduğuna bakılmaksızın idari para cezası uygulanabilmektedir. Bu anlamda izinlerin hiçbirisi için başvuru yapmayan ruhsat sahibi ile izinlerin bir kısmını alan veya başvuru yapan ruhsat sahibine de aynı ceza uygulanabilmektedir. Veya izinler için yargı yoluna başvuran ruhsat sahiplerinin yargısal süreçlerden kaynaklı gecikme durumu da dikkate alınmamaktadır. Bu durum hukuk devletinin gerekleri olan hakkaniyete, hukuki belirlilik ve ölçülülük ilkelerine uygun düşmemektedir.

Bütün bu tespit ve değerlendirmeler ışığında gelinen aşamada; maden işletme ruhsatı verilen bir maden sahasının işletme iznine bağlanabilmesi için 3213 Sayılı Kanunun 7. maddesinde öngörülen izinlerin üç yıl içerisinde alınamaması durumunda devam eden her yıl için para cezası uygulanmasında, beklenmeyen hal ve mücbir sebep durumuna yer verilmemesi, yaşanan gecikmenin ruhsat sahibinden kaynaklanıp kaynaklanmadığına bakılmaması, idari ve yargısal süreçlerden kaynaklanan gecikmelerin dikkate alınmaması, söz konusu izinlerin birbirine bağımlı ve birbirini etkileyen idari prosedürler içerdiğinin dikkate alınmaması, ayrıca hangi izin başvurusunun hangi aşamasında olduğuna bakılmaksızın ve idarenin bütünlüğü ilkesi uyarınca MAPEG tarafından araştırma öngörülmezsizin, hiçbir izne başvurmeyen ruhsat sahibine de elde olmayan sebeplerle geç de olsa izin başvuru süreçlerini belirli bir aşamaya getiren ruhsat sahiplerine de aynı cezanın uygulanmasının, "hukuki belirlilik", "ölçülülük", "idarenin bütünlüğü", "suç ve cezaların kanuniliği (şahsiliği)" ilkelerine aykırı olduğu kanaatine ulaşıldığından, itiraz yoluna konu edilen kanuni düzenlemenin iptalini istemek gerekmiştir.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

T.C. Anayasası'nın 152. maddesi ve 6216 Sayılı Kanunun 40. maddesi gereğince,

1) 3213 Sayılı Maden Kanununun 24. maddesinin 11. fıkrasında yer alan; "Süresi içinde yükümlülükleri yerine getirilmeyen ruhsatlar için her yıl 50.000 TL idari para cezası verilir." cümle ibaresinin, Anayasa'nın 2., 13., 38. ve 123. maddelerine aykırı olduğu kanısına varılması nedeniyle İPTALİ TALEBİYLE ANAYASA MAHKEMESİ'NE BAŞVURULMASINA,

Esas Sayısı : 2024/162

Karar Sayısı : 2025/17

4) İş bu kararın aslı ile birlikte, dava dosyasının ve başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı birer örneğinin dizi listesine bağlı olarak Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine,

5) Anayasanın 152/3. maddesi uyarınca, davanın görüm ve çözümünün Anayasa Mahkemesinin vereceği karara göre (başvurunun Anayasa Mahkemesi'ne ulaşmasından itibaren beş ayı geçmemek üzere) ileri bir tarihte değerlendirilmesine,

-İş bu kararın taraflara tebliğine,16/08/2024 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.”